

Asia: VN/1347/2021

Oikeudenkäyntikulutyöryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry:n (SPL) lausunto oikeusministeriölle oikeudenkäyntikulutyöryhmän mietinnöstä (2022:21, VN/1347/2021).

Aluksi

SPL korostaa selvyyden vuoksi, että oikeudenkäyntimenettely sisällään on monimutkainen ja aikaa vievä prosessi, joka lähes väistämättä aiheuttaa kustannuksia. Pelkästään kulujen suuruus ei itsessään ole sellainen seikka, joka puoltaisi niiden kohtuullistamista.

SPL katsoo, että sen olisi ollut hyvä osallistua työryhmän toimintaan. Liiton jäsenyritykset hoitavat noin 10 % kaikista käräjäoikeuksien valmisteluistuntoon ja pääkäsittelyyn edenneistä asioista vuosittain.

Ehdotuksen tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteina ovat seuraavat:

”Oikeudenkäyntikulujen kohtuullistamista koskevan ehdotuksen tavoitteena on parantaa oikeuden saatavuutta yhteiskunnassa pienentämällä ihmisten ja yhteisöjen oikeudenkäyntikuriskäytäntöasioissa.

Oikeudenkäyntikuluarviota koskevan ehdotuksen tavoitteena on parantaa oikeudenkäyntiasiamiehen tai -avustajan päämiehen tietoisuutta oikeudenkäynnin kustannuksista.”

Arvio tavoitteiden toteutumisesta: riskin väheneminen

Ehdotetulla sääntelyllä pystytään puuttumaan asiansa häviävän korvausvelvollisuuteen suhteessa asian voittaneeseen tahoon.

Tietyn asian kokonaiskustannuksiin sääntely ei suoranaisesti vaikuta. Voittanut asianosainen, joka ei saa kulujaan katetuksi hävinneen osapuolen toimesta, joutuu lähtökohtaisesti korvaamaan asian hävinneeltä vastapuoleltaan saamatta jääneen osuuden omalle asiamiehelleen toimeksiantosopimuksen perusteella.

Näin ehdotus ei lopulta pienennä ihmisten tai yhteisöjen oikeudenkäyntikuriskia riita-asioissa – osa riskistä vain siirretään asiansa voittaneelle asianosaiselle. Ehdotettu sääntely vie kotimaista lainsäädäntöä pois ns. ”English rule”-prinsiipistä (hävinnyt osapuoli maksaa oikeudenkäynnistä johtuvat kulut) ja lähemmäksi ns. ”American rule”-prinsiippiä (kumpainkin osapuoli vastaa omista oikeudenkäynnistä johtuvista kuluistaan).

Sääntelymuutoksen voidaan otaksua vaikuttavan ainakin jossakin määrin oikeudenkäyntien määrään niitä kasvattavasti. Oikeudenkäynnin lopputulos on aina epävarma, mutta po. sääntely tulee kasvattamaan etenkin niitä asioita, joissa häviönkin mahdollisuus on jossakin määrin ilmeinen.

Hinta-arvio

Ehdotettu sääntely hinta-arviosta on oikeaan osuva. Hinta-arvion osalta on kuitenkin huomattava, että oikeudenkäynti, siihen liittyvät yksityiskohdat henkilörelaatioineen sekä olosuhteiden muutokset saattavat vaikeuttaa hinta-arvion antamista. Hinta-arviota koskevaa sääntelyä pohdittaessa on arvioitava, voiko nykyinen kuluttajansuojaoikeudellinen normeeraus johtaa kohtuuttomuustilanteisiin nimenomaan elinkeinonharjoittajan näkökulmasta, jollei siinä riittävässä määrin oteta huomioon sääntelykohteen ja toimialan erityispiirteitä.

Havumäki Herkko
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry